

Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Enhed: Kommunaløkonomi

Sagsbeh.: SUMMFF / NMJ

Sags nr.: 1101414

Dok. Nr.: 433379

Dato: 10. februar 2011

Udkast til talepapir til samrådsspørgsmål A-N

Det talte ord gælder

Indholdsfortegnelse

SPØRGSMÅL A OG B (BESVARES SAMMEN)	2
SPØRGSMÅL C OG D (BESVARES SAMMEN)	6
SPØRGSMÅL E OG F (BESVARES SAMMEN)	10
SPØRGSMÅL G	13
SPØRGSMÅL H OG I (BESVARES SAMMEN)	14
SPØRGSMÅL J	18
SPØRGSMÅL K	21
SPØRGSMÅL L	22
SPØRGSMÅL M	23
SPØRGSMÅL N	24

Spørgsmål A og B (besvares sammen)

Spørgsmål A:

Hvad er ministerens forklaring på, at kommunerne ud fra en gennemsnitsbetragtning har haft betydelige regnskabsunderskud siden 2001?

Spørgsmål B:

Hvad er ministerens holdning til, at 88 ud af landets 98 kommuner ifølge KREVI havde et gennemsnitligt underskud i årene 2007-2009?

Besvarelse af spørgsmål A og B

[KREVI-undersøgelsens konklusioner]

Spørgsmål A og B vedrører KREVI's undersøgelse af kommunernes økonomiske styring i perioden 1995-2009. Derfor besvares spørgsmål A og B sammen

KREVI har set på udviklingen i gennemsnitskommunen over 15 år og på kommunernes aktuelle situation i perioden 2007-2009.

Undersøgelsen fra KREVI viser blandt andet – som det også fremgår af spørgsmålet – at en gennemsnitskommune i de seneste 10 år har brugt flere penge, end den har fået ind i løbende indtægter fra skatter og statstilskud.

Og den seneste udvikling i årene 2007-2009 efter kommunalreformen viser således også en tendens til et gennemsnitligt underskud. Der er således 88 kommuner – som nævnes i spørgsmålet – der har et gennemsnitligt underskud i årene 2007-2009.

Undersøgelsen viser også, at der er store forskelle fra kommune til kommune – idet nogle kommuner fx har opbygget et overskud fra tidligere år og derfor har bedre råd til at køre med underskud i nogle år, end andre kommuner.

Men der er ingen tvivl om, at KREVI-undersøgelsen overordnet set tegner et billede af en kommunal sektor, der står over for en styringsudfordring med dels af få indtægter og

udgifter til at balancere og dels i forhold til at overholde budgettet.

Denne styringsudfordring er blevet skærpet af, at der i år og de kommende år ikke er plads til vækst i de offentlige udgifter.

[Underskud i enkelte år er ikke et problem]

Det er dog vigtigt at understrege, at det ikke udgør et problem, hvis der er underskud i nogle år og overskud i andre.

Underskuddet kan være "fornuftigt" i nogle perioder og eksempelvis dække over et prioriteret højt investeringsniveau her og nu, hvilket ikke i udgangspunktet er et problem eller økonomisk uansvarligt.

KREVI påpeger også, at en periodevis forværring af driftsresultatet skal ses i sammenhæng med stigende anlægsudgifter.

En vis del af et regnskabsmæssigt underskud kan således være vurderet forsvarligt af staten og kommunerne, idet der årligt afsættes puljer til lån til investeringer – lån som i nogle år kan overstige afdragene.

Men hvis der over en længere periode systematisk er underskud, vil det efterhånden føre til en faldende kassebeholdning og/eller en stigende gældssætning.

Såfremt underskuddet ikke vendes til et overskud, vil det ej heller være muligt at afdrage på en relativ stor gæld.

[Regnskabsunderskud kan være et styringsproblem]

Når en væsentlig del af forklaringen på det opgjorte underskud i mange kommuner er – som KREVI også påpeger – at kommunerne ikke har overholdt deres egne udgiftsbudgetter, er det et problem.

Ministeriet har også set på kommunernes overholdelse af de budgetterede serviceudgifter og inden for de senere år har kommunerne under ét flere gange overskredet deres budgetter og dermed også de aftalte serviceudgiftsrammer.

Særligt i 2009 har der været tale om en problematisk overskridelse, idet kommunerne samlet set overskred de budgetterede serviceudgifter med ca. 5 mia. kr. Dette merforbrug er forklaringen på, at mange kommuner i dag har behov for at tilpasse udgiftsniveauerne.

Der er altså i vidt omfang tale om et styringsproblem i de enkelte kommuner, og undersøgelsen understøtter regeringens synspunkt om, at der i mange kommuner er behov for at stramme økonomistyringen op.

[Det aftalte udgiftsniveau er fuldt finansieret]

Regeringen og KL indgår hvert år økonomiaftaler, hvor der aftales et udgiftsniveau for det kommende år. Og det indgår i aftalen, at bloktilskuddet fastsættes sådan, at det aftalte udgiftsniveau er fuldt finansieret.

Det vil sige, at hvis kommunerne holder sig inden for de aftalte udgiftsrammer i budget og regnskab, vil der være balance i den kommunale økonomi. Inden for rammerne af aftalen er der også en accept af, at der kan optages lån til en del af investeringerne

Men hvis kommunerne overskrider udgiftsrammerne – som der har været en tendens til – vil det naturligvis føre til ufor-svarlige underskud.

[Overskridelse af udgiftsrammerne er en ulempe både for den enkelte kommune og for hele landet]

For de kommuner, der måtte køre med betydelige underskud, er der tale om en kortsigtet styringshorisont. På kort sigt får man et serviceniveau, der er lidt højere, end man

egentlig har råd til. Men på længere sigt undergraver man kommunens økonomiske muligheder ved at bruge af kassebeholdningen eller gældsætte kommunen.

Og for den samlede offentlige økonomi er det et problem, hvis den kommunale sektor bruger mere, end der er aftalt.

Det gælder ikke mindst i den nuværende økonomiske situation, hvor det er et centralt element i genopretningen af den offentlige økonomi, at de offentlige udgifter skal holdes i ro i de kommende år.

En meget stor del af det offentlige forbrug ligger som bekendt i kommunerne, og derfor er det af afgørende betydning, at kommunerne overholder de indgåede aftaler mellem regeringen og KL om, at udgifterne skal holdes i ro.

Derfor er det glædeligt, at kommunerne for 2011 har budgetteret inden for rammerne – og endda med en "buffer" op til aftaleniveauet. Kommunerne skal nu vise, at de kan overholde de budgetter, som de selv har vedtaget. Det er helt afgørende.

Spørgsmål C og D (besvares sammen)

Spørgsmål C:

Hvad er ministerens holdning til, at kommunernes økonomi er blevet væsentligt forværret siden opgaveoverførslerne i forbindelse med strukturreformen?

Spørgsmål D

Mener ministeren, at kommunerne er blevet tilstrækkelig DUT-kompenseret i forbindelse med strukturreformen, og hvis svaret er ja, hvad mener ministeren så er årsagen til den gradvise forværring af kommunernes økonomi?

Besvarelse af spørgsmål C og D:

[Strukturreformen]

De følgende to spørgsmål C og D handler om strukturreformen og spørgsmålene bærer præg af en underliggende præmis om, at kommunernes økonomi skulle være blevet forværret på grund af strukturreformen.

Det kan jeg til en start klart afvise.

Og det giver mig en anledning til at genopfriske baggrunden for strukturreformen.

Det indgår i Strukturkommissionens betænkning, at større kommunale og regionale enheder ville kunne give en højere effektivitet i den offentlige opgavevaretagelse. Hvilket i øvrigt også er sundt fornuft. Der vil være stordriftsfordele og effektiviseringspotentialer ved det at blive større.

Med kommunalreformen har vi således fået et mere robust fundament for at udvikle og effektivisere den kommunale sektor.

Men der skal stadig arbejdes målrettet for at høste det fulde udbytte af kommunalreformen og indhente de fulde effektiviseringsgevinster.

De høstede gevinster kan kommunerne bruge til at udvikle servicen.

[Fuld kompensation for opgaveændringerne ved strukturreformen]

Med hensyn til økonomien i strukturreformen blev kommunerne – som det også følger af loven – fuldt kompenseret for opgaveændringerne. Kommunerne blev kompenseret efter de almindelige DUT-regler, det vil sige ved en forhøjelse af bloktilskuddet.

Og i den forbindelse drøftede regeringen de økonomiske konsekvenser af kommunalreformen indgående med KL.

Kompensationsbeløbene blev således forhandlet mellem regeringen og KL, og der var enighed om, at kommunerne blev fuldt kompenseret for de økonomiske virkninger af opgaveændringerne.

Samlet set blev kommunernes merudgifter som følge af opgaveændringerne opgjort til ca. 29,7 mia. kr., og bloktilskuddet blev derfor hævet med dette beløb fra og med 2007.

Samtidig overtog kommunerne en del af de tidligere amters skatteindtægter. Virkningen heraf blev tilsvarende neutraliseret gennem en regulering af bloktilskuddet.

[Yderligere kompensation i årene efter kommunalreformen]

I årene efter kommunalreformen har regeringen og KL også flere gange drøftet de økonomiske konsekvenser af kommunalreformen – særligt i forhold til udgiftsudviklingen på det specialiserede socialområde.

Og den markante udgiftsudvikling på det specialiserede socialområde har således også medført, at kommunernes serviceudgifter på området efterfølgende er blevet løftet flere gange.

Senest indgik der i aftalen om kommunernes økonomi for 2010 et løft af det specialiserede socialområde på 800 mio. kr.

[Finansieringsreformen tog højde for forskelle mellem de enkelte kommuner]

Samtidig med strukturreformen blev der gennemført en finansieringsreform, som indebar omfattende omlægninger af de kommunale udligningsordninger.

Med finansieringsreformen blev opgørelsen af det kommunale udgiftsbehov ændret med henblik på at tage højde for kommunernes situation efter reformen. Der blev indført nye udgiftsbehovskriterier og sammenvejningen af kriterierne blev ændret.

Endvidere blev vægten for den socioøkonomiske del af udgiftsbehovet forhøjet, og det generelle udligningsniveau i landsudligningen blev forhøjet fra 45 pct. til 58 pct.

[Foringelse af økonomien skyldes ikke nye opgaver, men et behov for bedre økonomistyring]

Med hensyn til spørgsmålet om forringelse af kommunernes økonomi siden opgaveoverførslerne må det derfor siges:

- at kommunerne er blevet kompenseret fuldt ud for opgaveoverførslerne og
- at udligningen er blevet omlagt med henblik på at tage højde for den enkelte kommunes forhold

Når nogle kommuner alligevel har haft et betydeligt regnskabsunderskud, skyldes det ofte, at kommunerne i de senere år ikke har holdt udgifterne inden for de aftalte rammer.

Kommunerne har overskredet rammerne, og de har også overskredet deres egne budgetter. Det gælder i særlig grad for 2009 og forventeligt også i forhold til 2010.

Det har ingen sammenhæng med kommunalreformen. Men tyder i stedet på, at mange kommuner har behov for at stramme op på økonomistyringen, så de kan holde sig inden for de budgetter, de selv har vedtaget.

Det er muligt, at der i de første år efter kommunalreformen var mere fokus på at komme godt i gang i de nye kommuner end på økonomistyring. Og det har regeringen også udvist forståelse for.

Men den tid er forbi og økonomistyring må nu være en toprioritet.

Derfor er jeg også meget glad for at kunne sige, at den kommunale likviditetsudvikling ser positiv ud. Jeg skal komme tilbage hertil, men her blot nævne, at der siden 2007 kun har været tre kommuner under – såkaldt – administration. Og for alle tre kommuner har udviklingen været endog meget positiv.

Det tyder faktisk i retning af, at vi har fået økonomisk set mere robuste kommuner ud af kommunalreformen – sådan som det også var hensigten.

Spørgsmål E og F (besvares sammen)**Spørgsmål E**

Mener ministeren, at det, at 90 pct. af kommunerne havde et gennemsnitligt underskud i årene 2007-2009, er udtryk for dårlig økonomistyring i kommunerne, eller vedkender ministeren sig, at regeringen har et stort ansvar for kommunernes dårlige økonomi?

Spørgsmål F

Hvad vil ministeren gøre for at sikre, at kommunernes økonomi fremadrettet bringes i balance?

Besvarelse af spørgsmål E og F

[God økonomistyring er kommunernes ansvar]

Spørgsmål E og F går på, hvem der har ansvaret for ubalancen i den kommunale økonomi og til det, vil jeg gerne gentage, at der med de årlige aftaler om kommunernes økonomi sikres, at der år for år er en forsvarlig balance mellem indtægter og udgifter.

Bloktilskuddet og de aftalte (som oftest begrænsede) lånerammer fastsættes således, at kommunerne kan finansiere det aftalte udgiftsniveau.

Hvis en enkelt kommune har en egentlig ubalance i økonomien er det kommunens ansvar at rette op på økonomien. Det skal ske gennem en løbende prioritering af udgifterne, men også ved en fokuseret indsats på indhentning af effektiviseringsgevinster.

For pointen er jo, at ubalance i et enkelt år ikke nødvendigvis er et problem, og det ligger således inden for rammerne af det kommunale selvstyre, at en kommune kan have underskud nogle år og til gengæld spare op i andre år. Lige som der i de konkrete år kan være givet mulighed for lån til nogle investeringer.

Endelig er det vigtigt at slå fast, at generelt set er kommunernes økonomi ikke dårlig. Kommunerne under ét har en betydelig likviditet, der har været stigende frem til 2009.

Her faldt den lidt, hvilket angiveligt skal ses i sammenhæng med kommunernes betydelige merforbrug i 2009.

De seneste tal viser da også, at likviditeten igen er stigende.

Desuden skal en del af gældssætningen som nævnt også ses i sammenhæng med stigende anlægsinvesteringer, hvilket ikke nødvendigvis er negativt.

Da den økonomiske krise tog fart opfordrede regeringen jo netop kommunerne til at fremrykke anlægsinvesteringer og gav i den forbindelse kommunerne lov til at optage lån til finansieringen.

Det er selvfølgelig faretruende, hvis renteudgifterne bliver meget høje, men det er altså ikke tilfældet – og de udgør ikke (endnu) en uhensigtsmæssig belastning af den kommunale økonomi.

[Bedre styr på de kommunale udgifter]

Selvom kommunerne set under et altså ikke befinder sig i en økonomisk ubalance er det af hensyn til samfundsøkonomien vigtigt, at kommunerne også samlet set overholder de aftalte rammer.

Regeringen ønsker derfor at styrke kommunernes incitamenter til at overholde de indgåede aftaler og sikre en tæt økonomiopfølgning i løbet af året.

Regeringen har gradvist indført ordninger, som sigter mod at styrke kommunernes incitamenter til at holde udgifterne inden for de aftalte rammer.

Fx er der nu indført en permanent ordning, hvor op til 3 mia. kr. af bloktilskuddet er gjort betinget af, at kommunerne såvel i budgettet som i regnskabet holder sig inden for de aftalte rammer.

[Yderligere initiativer, som aktuelt behandles i Folketinget]

Desuden behandler Folketinget aktuelt to lovforslag, som skal styrke kommunernes incitament til at overholde de aftalte rammer.

Det ene forslag går på, at hvis kommunernes regnskaber overskrider den aftalte udgiftsramme for 2011, vil 60 pct. af modregningen i bloktilskuddet ske i netop de kommuner, som har overskredet deres budget for 2011. Det vil styrke den enkelte kommunes incitament til at overholde sit eget budget.

Det andet forslag går på, at der fra 2011 indføres obligatoriske halvårsregnskaber i alle kommuner.

Halvårsregnskaberne styrker kommunernes budgetopfølgning og medvirker til at skærpe den enkelte kommunes opmærksomhed over for tendenser til budgetoverskridelser.

En række kommuner har selv peget på, at forklaringen på budgetoverskridelserne er manglende overblik over udgiftsudviklingen i løbet af året, og i mange tilfælde er overforbruget kommet bag på byrådet.

Håbet er, at halvårsregnskaberne skal bidrage til bedre information og overblik. Samtidig giver halvårsregnskaberne mulighed for en stærkere og mere effektiv dialog mellem kommunerne med henblik på at sikre overholdelse af budgetterne.

Og det er i bund og grund det vi gerne vil nå frem til: at de *politiske* beslutninger, som afspejles i budgettet, også rent faktisk efterleves.

Spørgsmål G

Spørgsmål G:

Hvad er ministerens holdning til KREVI's udsagn om, at øgede udgifter på det specialiserede socialområde har gjort det svært at overholde budgetterne?

Besvarelse af spørgsmål G

[Stigende socialudgifter kan ikke undskylde overskridelse]

I forhold til spørgsmål G, er det rigtigt, at udgifterne til det specialiserede socialområde er vokset procentvis mere, end de kommunale serviceudgifter som helhed.

Men det betyder ikke, at kommunerne dermed har en "undskyldning" for at overskride de samlede budgetter.

Regeringen og KL er fuldstændig enige om, at udgifterne til det specialiserede socialområde, ligesom de øvrige serviceområder, kan og skal styres.

Der er derfor i forbindelse med de seneste to økonomiaftaler aftalt en række initiativer, der skal forbedre styringsmulighederne på området.

Det drejer sig bl.a. om nye regler for de sociale rammeaftaler og udarbejdelse af standardkontrakter for køb af tilbud i andre kommuner – begge tiltag har til formål at styrke kommunens rolle som "køber" af pladser på institutioner uden for kommunen.

Kommunerne er også blevet forpligtet til løbende (kvartalsvis) at opgøre udgiftsudviklingen på det specialiserede socialområde, så både kommunalbestyrelsen og regeringen har et bedre overblik. Noget som måske lyder som en selvfølgelighed, men måske ikke altid har været det.

Herudover pågår der i øjeblikket et analysearbejde om styringen af det specialiserede socialområde, og hvordan den statslige regulering understøtter styringen på området.

Spørgsmål H og I (besvares sammen)

Spørgsmål H:

Hvad er ministerens holdning til Kurt Houllbergs udsagn om (AKF-nyt nr. 3, september 2010), at udgifterne til det specialiserede socialområde er steget mere end de øvrige velfærdsudgifter og derved lægger beslag på en større del af det kommunale budget?

Spørgsmål I:

Hvad vil ministeren gøre for at sikre, at udgiftsudviklingen på det specialiserede socialområde ikke, som det sker i øjeblikket, går ud over kommunale velfærdsopgaver som folkeskole, børnepasning og ældreomsorg, og er ministeren enig i, at udgiftspresset sammenholdt med den aktuelle nulvækst, tvinger mange kommuner til at skære på velfærden?

Besvarelse af spørgsmål H og I

[Det specialiserede socialområde vs. "normalområdet"]

De næste spørgsmål H og I handler om udgiftsudviklingen på det specialiserede socialområde i forhold til de øvrige udgiftsområder.

Indledningsvis vil jeg gerne understrege, at jeg ikke deler spørgsmålenes underliggende præmis om, at der er nogle områder, der "stjæler" fra andre områder. Desuden er det specialiserede socialområde jo af flere omgange blevet tilført ekstra midler i lyset af den stigende udgiftsudvikling.

Men generelt skal vi undgå en dagsorden, hvor en gruppe af borgere, der har særligt behov for hjælp fra deres medborgere på grund af et handicap, en sindslidelse eller andet, bliver italesat som nogen, der 'fortrænger' hjælpen fra 'os andre'.

Og vi skal passe på med, at opdelingen ikke bliver "firkanteret", for det kan være hæmmende for de gode løsninger.

Eksempelvis er der i øjeblikket en fornuftig debat på folkeskoleområdet, der går på, at kommunerne og den enkelte folkeskole skal arbejde med øget inklusion og dermed også

en tanke om, at også elever med særlige udfordringer kan rummes i den almindelige folkeskole.

I Nyborg Kommune har man fx vedtaget en ny ressource-tildelingsmodel på specialundervisningsområdet, hvor der følger ressourcer med den enkelte elev. Derved kan det bedre betale sig for den enkelte skole at arbejde for at inkludere elever med særlige behov i det almindelige skolesystem.

Det er udtryk for en helhedstanke på folkeskoleområdet om, hvordan vi tilrettelægger servicen på en måde, hvor vi udnytter ressourcerne bedst muligt – frem for at tænke i det "specialiserede" versus det "normale".

Helhedstanken skal gælde for hele den kommunale virksomhed og jeg er overbevist om, at vi kan finde frem til de rigtige løsninger, ved at tænke på tværs af fagområder og forvaltninger.

Men det ændrer selvfølgelig ikke ved, at den markante udgiftsudvikling på det specialiserede socialområde er en betydelig udfordring for kommunerne.

[Bedre styr på det specialiserede socialområde]

Det er et faktum, at udgifterne til det specialiserede socialområde gennem de senere år har været kraftigt stigende. Bare i perioden 2007- 2009 har væksten været næsten 10 pct. Det er ikke holdbart, hvis området fortsætter med at vokse år for år.

Derfor har regeringen også taget initiativ til en række initiativer bl.a. i samarbejde med KL, der skal bidrage til en bedre styring af området.

Blandt andet er der udarbejdet en pjece med konkrete redskaber til styring.

Og der foregår i øjeblikket et analysearbejde, hvor det blandt andet undersøges, hvordan den statslige regulering understøtter kommunernes styring af området.

Og området er styrbart.

Det handler om at få økonomi og faglighed til at gå hånd i hånd. Når man får skabt et overblik over, hvad man bruger pengene på, så giver det jo samtidig anledning til at følge op på, om kvaliteten er i orden, og om tilbuddet har den ønskede effekt.

Det er fx noget, man har erfaret i Ballerup Kommune, hvor man har investeret i et nyt ledelsesinformationssystem på handicapområdet. Jo mere sagsbehandlerne ved om de økonomiske konsekvenser af deres arbejde, jo mere fokus kommer der på at sikre, at pengene anvendes bedst muligt.

[At udgifterne skal holdes i ro betyder ikke at alting går i stå]

Regeringen og kommunerne har en fælles interesse i at bremse udgiftsvæksten på det specialiserede socialområde.

For regeringen står det klart, at væksten i det offentlige forbrug ikke kan fortsætte som hidtil. I dag udgør de offentlige udgifter en større andel af samfundsøkonomien end nogensinde før.

Det betyder, at kommunerne ikke har udsigt til at få flere penge, og det understreger naturligvis behovet for, at den enkelte kommune skærper økonomistyringen – især i forhold til de områder der har haft en markant udgiftsvækst.

Det er klart, at målsætningen om at de offentlige udgifter skal holdes i ro vil være en stor udfordring – især når vi i de foregående år, har været vant til en betydelig vækst.

Men det er ikke ensbetydende med, at alting går i stå.

Jeg har ladet mig fortælle, at KL's formand, Jan Trøjborg, betegner 2011 som et "fornyelsesår". Grundbetingelserne er nye, hvilket kræver nye svar.

Og kommunerne er i gang. Det er mit indtryk, at der gøres en stor indsats for at nytænke indretningen og organiseringen af den kommunale service, og at der er sat turbo på indsatsen med at effektivisere og prioritere den kommunale service.

Der kan gøres rigtig meget, uden at det nødvendigvis går ud over serviceniveauet. Det er en fejlslutning, at antage at 1 pct. besparelse svarer til 1 pct. dårligere service.

Dermed ikke sagt at der ikke er nogen områder, hvor det vil kunne mærkes, at ressourcerne omprioriteres.

Spørgsmål J

Spørgsmål J:

Finder ministeren det bekymrende, at stadig flere kommuner stifter gæld, og hvad vil ministeren gøre for at sikre, at de gældsplagede kommuner ikke akkumulerer yderligere gæld?

Besvarelse af spørgsmål J

[Kommunernes gæld er vokset, men realvæksten er minimal]

Med hensyn til spørgsmål J om den stigende gældsætning, vil jeg indledningsvist slå fast, at niveauet ikke er til fare for den kommunale økonomi.

Kommunernes gæld er som bekendt vokset i de senere år. Primo 2007 blev den samlede kommunale gæld opgjort til 68,7 mia. kr.

Primo 2010 er gælden vokset til 78 mia. kr. det vil sige en vækst på 9,3 mia. kr. – svarende til 13,5 pct.

I samme periode er priser og lønninger i den kommunale sektor vokset med ca. 11 pct. Gælden er således vokset lidt mere end den generelle pris- og lønudvikling, men der er trods alt kun tale om en realvækst på ca. 2,5 pct. over 3 år. Gældskvoten målt i forhold til beskatningsgrundlaget er steget fra 8,9 pct. til 9,1 pct., hvilket vist ikke kan betegnes som dramatisk.

Så der er ikke tale om nogen dramatisk gældssætning af kommunerne i denne periode. Tilsvarende er nettorentudgifterne ikke en foruroligende belastning for den kommunale økonomi. Men der kan selvsagt være undtagelser, og vi skal også være opmærksomme på udviklingen i den enkelte kommune.

[Kommunerne kan ikke låne til driftsudgifter]

Kommunerne har da heller ikke fri adgang til at optage lån. Den kommunale låntagning er reguleret i den såkaldte lånebekendtgørelse.

Efter lånereglerne kan kommunerne optage lån til finansiering af investeringer til nogle nærmere angivne formål. Herudover afsættes der, som tidligere nævnt, efter aftale med KL hvert år nogle lånepuljer, som kommunerne kan få andel i efter ansøgning. Lånepuljerne afsættes typisk til finansiering af investeringer på bestemte områder, f.eks. på skoleområdet.

Kommunerne har så en betydelig frihed mht. hvor langtløbende lånene kan være, og kan også i visse tilfælde udskyde tilbagebetalingen af lån.

Men det gælder helt generelt, at kommunerne kun kan låne til investeringer – inden for de afsatte lånerammer. Der er ikke mulighed for at låne til driften. Kommunerne kan generelt ikke finansiere et driftsunderskud ved hjælp af lån.

[Låneoptagelse til investeringer er også et finanspolitisk redskab]

Det er ikke et problem, at kommunerne i nogle perioder forøger deres gæld.

F.eks. opfordrede regeringen i 2009 kommunerne til at fremrykke investeringer til dette år, og der blev i den forbindelse afsat ekstra lånepuljer til finansiering heraf.

Også med økonomiaftalen for 2010 blev anlægsniveauet markant løftet, og der blev med aftalen afsat finansiering til et anlægsniveau på 20 mia. kr. Finansieringen var delvis lån og delvis fremrykkede kvalitetsfondsmidler.

Disse tiltag var et led i regeringens politik om at imødegå virkningerne af finanskrisen, som på det tidspunkt medførte

et betydeligt fald i beskæftigelsen i bygge- og anlægsbranchen. Og de ekstra kommunale investeringer medvirkede til at begrænse væksten i arbejdsløsheden på området.

Det betød naturligvis også en vis vækst i kommunernes gæld på dette tidspunkt. Men der var tale om investeringer, som alternativt skulle have været foretaget i et af de efterfølgende år. Så på længere sigt medfører det ikke en forøgelse af gælden.

[Hvis kommuner overholder rammerne, bliver gælden ikke uforsvarligt forøget]

Kommunerne kan som sagt godt forøge deres gæld hurtigere i visse perioder, men på længere sigt må der selvsagt ikke være en uforsvarlig udvikling i gælden.

Og det vil da heller ikke være tilfældet, hvis kommunerne overholder de aftalte udgiftsrammer. For de aftalte rammer er – som tidligere nævnt - fuldt finansierede.

Jeg skal ikke endnu en gang redegøre for regeringens initiativer med henblik på at tilskynde kommunerne til at overholde rammerne, men blot minde om, at regeringen har foreslået indført halvårsregnskaber – og i sidste ende sanktioner, hvis de aftalte rammer overskrides.

Spørgsmål K

Spørgsmål K:

Hvilke kommentarer har ministeren til artiklen "Kommuner bremser udgifter til handicappede" fra Berlingske Tidende 2/12 10 af journalist Kasper Frandsen?

Besvarelse af spørgsmål K

[Kvalitetsstandarder på handicapområdet er fornuftigt]

I spørgsmål K omtales en artikel med navnet "Kommuner bremser udgifter til handicappede" og her har jeg hæftet mig ved den ukorrekte påstand om, at kommunernes brug af kvalitetsstandarder (eller serviceniveauer) skulle tilsidesætte servicelovens bestemmelser på handicapområdet.

Kommunale kvalitetsstandarder kan ikke bruges til at tilsidesætte lovgivningens krav eller borgernes retssikkerhed. Hvis det sker, er det klart ulovligt, og vil kunne indklages for statsforvaltningen.

Kvalitetsstandarderne skal altså holdes inden for lovgivningens rammer. Det siger sig selv.

Jeg vil gerne understrege, at der kan være store fordele ved, at kommunalbestyrelserne fastsætter kvalitetsstandarder eller serviceniveauer på fx handicapområdet. Det er nemlig med til at angive, hvordan den enkelte kommune udfylder råderummet for det kommunale selvstyre – og dermed give borgerne indblik i de lokalpolitiske prioriteringer.

Lovlige kvalitetsstandarder eller serviceniveauer kan være et godt og effektivt redskab til at styrke lokaldemokratiet, bidrage til forventningsafstemning, skabe et ensartet grundlag for afgørelser og indsatser, samt – ikke mindst – styrke den økonomiske styring i kommunerne

Spørgsmål L

Spørgsmål L:

Finder ministeren det acceptabelt, at landets kommuner som følge af regeringens nulvækst nu bremser udgifterne til handicappede og tilsyneladende spekulerer i at sætte handicapydelsen ned for at spare penge i den periode, som ankeperioden varer?

Besvarelse af spørgsmål L

[Økonomiske prioritering skal være lovlige – alt andet er selvfølgelig uacceptabelt]

I forhold til spørgsmål L vil jeg gerne understrege endnu engang, at det, at vi holder de offentlige udgifter i ro, ikke er det samme som besparelser. Kommunerne har den samme ramme til rådighed i 2011, som de havde i budget 2010.

Der har imidlertid været et markant merforbrug i forhold til de aftalte rammer, som gør, at mange kommuner er nødt til at tilpasse udgifterne. Det er imidlertid ikke en følge af regeringens politik om uændrede rammer, men en følge af et merforbrug i strid med de aftalte rammer.

Kommunalbestyrelsen har det økonomiske og indholdsmæssige ansvar for tilrettelæggelsen af de sociale tilbud til kommunes borgere. Kommunalbestyrelsen har således et ansvar for at tage stilling til, hvordan der skal prioriteres, herunder i forhold til handicapområdet.

Der er således ikke noget til hinder for, at kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der skal foretages prioriteringer, fx fra et område til et andet. Men både serviceniveau og afgørelser om hjælp eller eventuel støtte skal naturligvis leve op til gældende lov på området.

Det kan selvfølgelig aldrig være sagligt, hvis en kommune, med det formål at spare penge i en ankeperiode, bevidst træffer en afgørelse, som den ved, er i strid med lovgivningen.

Spørgsmål M

Spørgsmål M:

Finder ministeren det acceptabelt, at Spastikerforeningen ifølge Berlingske Tidende oplever en stigning på hele 40 pct. i antallet af personer, der klager til landets kommuner?

Besvarelse af spørgsmål M

[Klageadgangen sikrer borgerne retssikkerhed]

Med hensyn til spørgsmål M om stigning i antal klager, er svaret, at klagereglerne på det sociale område er til for at sikre borgerens retssikkerhed og er derfor et vigtigt element ved ankesystemet.

Derfor er det også godt, at klageadgangen bliver brugt.

Og at borgerne gør brug af reglerne, således at de sociale nævn træffer flere afgørelser inden for de enkelte områder, er derfor ikke i sig selv negativt.

Statistik over ankesager viser også, at et stigende antal sager har resultatet i et stigende antal stadfæstelser (hvor kommunens beslutning altså stadfæstes). Det bekræfter pointen om, at en stigning i klager ikke kan oversættes direkte til en tilsvarende stigning i antal omgørelser.

Det stigende antal klager kan også ses som værende udtryk for, at flere borgere er opmærksomme på at benytte deres klageadgang.

Det er en tendens vi ser fra andre områder, eksempelvis har antallet af patientklager til patientklagenævnet også været støt stigende de senere år, men det stigende antal sager har ikke rykket væsentlig på andelen af "medhold".

Spørgsmål N

Spørgsmål N:

Hvordan forklarer ministeren, at regeringen lovede danskerne uændret velfærd, da nulvækstpolitikken blev introduceret, men at det nu viser sig, at nulvækstpolitikken får dramatiske konsekvenser for eksempelvis landets handicappede?

Besvarelse af spørgsmål N

[Udgangspunktet for konsolideringen er et højt forbrug]

I forhold til det sidste spørgsmål N om regeringens økonomiske politik og velfærd må jeg endnu engang præcisere, at uændrede rammer ikke er det samme som besparelser. Kommunernes høje budgetramme i 2010 bliver fastholdt i 2011 og frem.

Og udgangspunktet for den konsolidering, som vi står over for er altså et aktuelt højt udgiftsniveau.

Som tidligere nævnt har kommunerne haft et markant merforbrug i forhold til de aftalte rammer, som gør, at mange kommuner nu befinder sig i en proces, hvor der er behov for at tilpasse udgifterne. Denne tilpasning er imidlertid ikke en følge af regeringens politik om uændrede rammer, men en følge af et merforbrug i strid med de aftalte rammer.

Det er op til hver enkelt kommunalbestyrelse at prioritere midlerne mellem de forskellige serviceområder og tilpasse budgettet til de særlige demografiske, økonomiske og politiske vilkår, der er gældende i den enkelte kommune.

Derfor er det også muligt, at der i nogle kommuner sker besparelser på handicapområdet som et led i en konkret prioritering.

Dertil kommer, at udgifternes størrelse ikke er noget præcist mål for den service, borgerne oplever. Regeringen og KL har i fællesskab forpligtet sig til ved hjælp af bl.a. afbureaukratisering og effektivisering at frigøre 5 mia. kr. over

en årrække, som skal bruges til borgernær service i kommunerne.

Endelig har der, som tidligere nævnt, været en hastig vækst på det specialiserede socialområde. Det må vel være udtryk for en real forøgelse af aktiviteten. Og det er ikke mit indtryk, at der med de aktuelle omstillinger er tale om et forsøg på at skrue tiden tilbage fra før denne vækst – men snarere at bremse op.